

Prof. Dr. Atilla BİR ve EMO Akademik Kamp

E. Orhan Örücü
orhan.orucu@gmail.com

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) 26 Aralık 1954 yılında kurulmuş; kuruluşundan bu yana üyesi, mesleği ve ülke sorunlarından hareketle çalışmalarını sürdürmüştür. EMO, faaliyetleri kapsamında yüksek lisans ve doktora eğitimi gören üyelerini, konunun uzmanı akademisyenlerle buluşturan “Akademik Kamp” düzenleme kararı almış ve uygulamıştır.

Akademik Kamp; EMO-Üniversite işbirliği ile bilimsel bir tartışma ortamı oluşturmak amacıyla düzenlenmektedir.

Bahar ve kış kampı olmak üzere, yılda 2 kere, 4 gün sürmek üzere planlanan akademik kamp çalışmaları kapsamında; derslerin yanı sıra sosyal etkinlikler de gerçekleştirilmektedir.

İşyerleri, eğitim organizasyonları, kongre, konferans ve benzerlerinden farklı olarak, aynı alanda çalışan insanların daha etkin biçimde, doğrudan ve birebir iletişim kurabilmesi Akademik Kamp’ın hedefleri arasında sayılmaktadır.

Şirince Nesin Vakfı Matematik Köyü’nde düzenlenen akademik kamplarda; yüksek lisans ve doktora öğrencileri alanındaki en iyi hocalar, yurt dışından gelen uzmanlar ve EMO yöneticileri ile buluşmaktadır. Nesin Matematik Köyü’nün doğal güzelliği yanında matematik dünyası ile olan ilişkisi, Ali Nesin’in kurduğu doğal, rahat ve özgür ortam ile bu ortam içerisindeki akademik çalışma özgünlüğü öğrencilerin hem kendi çalışmalarını geliştirmesine hem de başka üniversitelerden arkadaşları ile buluşmasına ve akademik alanda ilişkilerini geliştirmesine yardımcı olmaktadır.

EMO; 2012 yılında “Sinyal ve Görüntü İşlemede Son Gelişmeler”, 2015 yılında “Görüntü İşlemede Son Gelişmeler”, yine 2015 yılında “Veri Madenciliği” ile konusunda gerçekleştirdiği Akademik Kamp çalışmalarını 2016 yılında “Elektrik Makinaları ve Güç Elektroniklerinde Gelişmeler” konusu ile devam ettirmiştir. 2017 yılında “Sistem ve Kontrol” ile “Hesaplamalı Sinir Bilim” konulu kamplar düzenlenmiştir. Ancak maddi zorluklar nedeniyle 2017’den sonra Akademik Kamp çalışması yapılamamıştır.

Bugüne dek EMO akademik kamplarına 6 yurtdışı olmak üzere toplam 30 üniversiteden, 93 akademisyen katılım sağlamış, bilgi ve deneyimlerini öğrencilere aktarmıştır.

Farklı üniversitelerden 153 yüksek lisans, 138 doktora ve 11 lisans öğrencisi kamplara katılmış olup katılanların 120’si kadın, 182’si erkek öğrencidir.

Prof. Dr. Atilla BİR ve EMO Akademik Kamp

07 Ekim 2024 günü kaybettiğimiz hocamız Prof. Dr. Atilla Bir, deyim yerinde ise kampımızın en devamlı katılımcısı idi.

1.Akademik Kamp: 17-20 Mayıs 2012 günlerinde yapılan “Sinyal ve Görüntü İşleme” temalı ilk kampımızda Prof. Dr. Atilla Bir hocamız “Anadolu’da Teknoloji Tarih” üzerine konuşmuştur.

Kampımızın değerli bir katılımcısı olan Karikatürist Semih POROY “Akademik Kamp Öyküsü” adıyla kampımızı çizmişti. Bu çizimde hocamız ile ilgili kısmı vermek istiyorum.

Hocamızın sunumu için https://www.emo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=92866&tipi=43&sube=

tarihimizden...

2.Akademik Kamp, 16-19 Nisan 2015 günlerinde yapılan “Görüntü İşlemede İleri Uygulamalar ve Son Gelişmeler” temalı ilk kampımızda Prof. Dr. Atilla Bir hocamız, “Öklid’ten Nasrettin Tusi’ye, Tusi’den Uluğ beye” üzerine tebliğini sunmuştur.

2.Akademik Kampa katılan Bursa Şubemiz üyesi Mümin Ceyhan, kamp üzerine izlenimlerini yazmış ve Elektrik Mühendisleri Dergimizin Temmuz 2015 tarih 454 Sayılı nüshasında yayınlanmıştır. Yazının Atilla BİR hocamızla ilgili kısmını aşağıda yayınlıyoruz.

NESİN MATEMATİK KÖYÜ’NDE TAKİYEDDİN BİN MAR’UF ‘A “2X2 KAÇ EDER?” DİYE SORDUK

Mümin CEYHAN - Elektrik Mühendisi

“Öklid’den Uluğ Bey’e

Konu başlığı “Öklid’den Nasirettin Tusi’ye Tusi’den Uluğ Bey’e Bilim” olan sunum Profesör Doktor Atilla Bir tarafından gerçekleştirildi. Bir İstanbul Teknik Üniversitesi’nden emekli, asıl işi kontrol ve otomasyon mühendisliği ama şimdilerde İstanbul Üniversitesi’nde Bilim Tarihi dersleri veriyor. Öncelikle söylemeliyim ki beni en çok şaşırtan ve bilgi eksikliğimi besleyen Profesör Doktor Atilla Bir’in “Öklid’den Nasirettin Tusi’ye Tusi’den Uluğ Bey’e Bilim” konulu sunumu oldu hoca bu konularda hobi olarak başlamış ama dünya çapında uzmanlaşmış.

Sunumdan önce görüştüğümüz için kendisi bana, “Sunum başlamadan sana büyük sürprizim var” dedi. Sürpriz daha sonra anlaşıldı. Döneminin en büyük alimlerinden Kadızade-i Rumi, Bursalı ve Bursa’da ilim yapmış. Hoca sunumuna başlarken bizi şaşırttı. Bir, “Biliyor musunuz İslam Tarihi’nde çok büyük bilim adamları ve bunların çok eserleri vardır; Arapça ve çok azı Farsça yazılan bu eserlerin sahiplerinin yüzde 80’i Türk asıllıdır” dedi.

Hoppala! Ben işte bunu bilmiyordum. Dikkatimi daha fazla verdim. Sonra Atilla Bir, başladı bunların yazdıklarını ve bilime yaptıklarını saymaya. Önce Hoca, işi biraz geriye sardı. Büyük İskender’in dünyayı fethetmek için yola çıktığını sonunda ise genç yaşta fetih yollarında ölünce, fethettiği ülkelerin parçalandığını ve bunun dünyada köklü değişikliklere neden olduğunu vurguladı. Helenistik Çağ’ın bunun sonucu olduğunu ve bunun bizim coğrafyamızda da sonuçları olduğunu söylüyordu. Bilimsel düşüncenin ilk kez (M.Ö 330-30) yıllarında Helenistik Dönem’de ortaya çıktığına işaret eden Bir, bu dönemde şehirlerde okul, kütüphane, tiyatro, tapınaklar ve spor tesisleri kurulduğunu belirtti. Sunumdan, Helenistik Çağ’da bilim insanlarının etnik kökenlerinin sorulmadığı anlaşıyor.

İskender sonrasında (M.Ö 300) Anadolu’da birçok devlet ve medeniyet ortaya çıkıyor. İşte hepimizin yakından bildiği büyük matematikçi Öklid (M.Ö 330- 275) bu dönemde yaşıyor. Öklid’in birçok hipotez ve ispatının yanında, daha sonra bulunan bir yapıtta bu dahinin 2. Kitap, 6 öneri

$(a+b)^2 - (2a+b).b + a^2$ ilişkisinin kanıtı gösteriliyor.

Aynı çağda, İskenderiyeli Heron ise (M.S 10-70) bugünkü bilimin öncüsü oluyor ve günümüze 13 kitabı ulaşıyor. Bunlardan günümüze ışık tutan 3 kitap mekanik ile ilgili. Ayrıca “Pnömatik Çalışmaları ve Heron Çeşmesi” de anılmaya değer görülüyor.

Buhar motoru dediğimiz şeyin işleyiş mantığı ilk kez Heron tarafından ortaya konuluyor. Dahası var ki, otomatik kapılar, robot mekanizmaları, para otomatları Heron’un çalışmalarıdır.

Aynı dönemde Eratosthenes (M.Ö 276-196) oturduğu yerde yüzde 1,6 hatayla dünyanın çevresini buluyor. Bu arada dünyanın tam küre olduğunu da düşünüyor. Günümüzde Dünya’nın düz olduğunu iddia eden İslam alimlerine M.Ö.’ki yıllardan bir ispat.

Antik Yunan’da, Batlamyus, Menelaus gibi bilginler, evrenin sırlarını bilim yoluyla çözmeye çalışıyorlar.

Helenistik Çağ’ın başlattığı bilgi çağı, İslam coğrafyasında da etkisini gösteriyor, (1201-1274) Nasireddin Tusi tarih sahnesinde yerini alarak dünyanın tanınmış bilginlerinden biri oluyor. “Kelam, Felsefe, Hadis ve Matematik” çalışmaları olan Tusibir, meşhur Alamut Kalesi’nde saklanarak çalışmalarını yürütüyor.

Eratosthenes (MÖ 276-194) İskenderiye’den çıkmadan Dünyanın çevresini ölçmeyi başarır.

Antik Mısır’da Asuan’da Syene olarak adlandırılan şehrin 21 Haziran yaz gündönümünde güneşin tam tepede bulunduğunu biliyordu. Güneş saatini kullanarak öğle vaktinde İskenderiye’deki gölge açısını ölçtü ve güneye doğru 7°12’ olarak buldu ve pusula yardımı ile gölge açısını belirledi.

Dünyanın tam küre olduğunu varsayar ve İskenderiye Syene’nin kuzeyinde olduğundan aradaki yay farkı oranını $1/50 = 7°12' / 360°$ olarak bulur yani bu iki şehir arasındaki mesafeyi dünya çevresinin $1/50$ ’si olarak belirler. Firavunun defterdarları tarafından yapılan ölçülere göre iki şehir arası mesafe 5.000 stadyumdur. Şu halde bir derece 700 stadyumdur. Bu durumda dünyanın çevresi 252.000 stadyumdu antik Mısır’da bir stadyum 157,5 metre olduğundan 39.690 kilometre bulur yani %1.6

hata ile gerçek Dünya çevre uzunluğunu belirler.

Ünlü Maraga Rasathanesi'ni kuran Tusi'nin burada da felsefeden, seksolojiye 400 bin kitabı bulunduğu söyleniyor.

Timur'un torunu Uluğ Bey ise (1393-1449), hükümdarlığı döneminde hem ülkeyi yönetiyor hem de matematik ve gök bilimleriyle uğraşıyor.

Uluğ Bey Rasathanesi'nde devasa bir ekvatoryal güneş saati bulunmaktadır (1417). Şimdilerde İTÜ'de bu saatin aynısı Prof. Dr. Atilla Bir, Y. Doç. Dr. Burak Barutçu ve Öğr. Gör. Mehmet Erkök'ün tasarımıyla inşa edilmiştir (Tasarım: M. Erkök, M. Barutçu, A Bir).

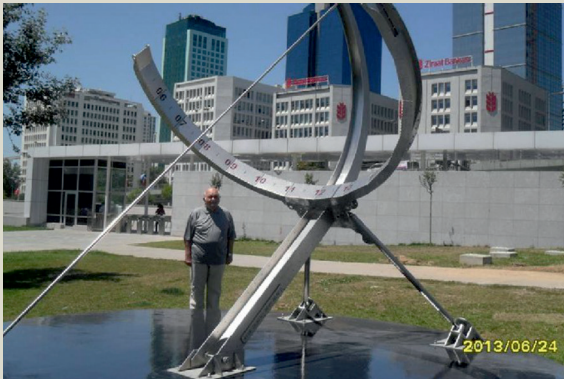
Gelelim Kadızade-i Rumi'ye (1364-1436). Bursa Kadısı Mehmet Çelebi'nin oğlu olan Kadızade-i Rumi, Bursa'da gördüğü eğitimden sonra, matematik ve astronomi öğrenmek için Horasan'a gidiyor. Semerkant'daki Rasathane'de çalışıyor. Astronomi ile ilgili birçok eseri bulunan Kadızade-i Rumi'nin Türbesi Semerkant'da yer alıyor.

Aynı dönemde Uluğ Bey'in kuşcusu olan Ali Kuşçu (bu adı oradan gelir) yukarıda adı geçen bilginlerden ders alıyor. Fatih Dönemi'nde gelip Ayasofya Medresesi'nde müderris oluyor ve birçok esere imza atıyor. Fatih Camii'nde restore edilen güneş saati onundur. Ayrıca astronomi ile ilgili birçok eseri bulunmaktadır.

1575 yılında Osmanlı Bilgini Takiyuddin tarafından kurulan gözlem evini bilmeyenimiz, duymayanımız yoktur. Yine bu rasathane kurulduktan kısa bir süre sonra III. Murat tarafından topa tutularak yıkıldığı unutulacak gibi değildir.

Hocamızın ifadesi ile yüzde 80 Türk olan diğer bilim insanlarına baktığımızda; bunların çoğu Osmanlı içinde "tasavvuf, fıkıh, kelam" gibi şeyler öğrenirken, astronomi, matematik gibi pozitif bilimleri öğrenmek için Semerkant'a gidiyor. Çoğunun türbeleri de orada bulunuyor. O zaman da insanın aklına şu soru geliyor:

"Osmanlı'da pozitif bilim yapılmazdı ve aydınlanma Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasını mı bekledi?"

https://www.emo.org.tr/ekler/a35e74a3ec8065b_ek.pdf?dergi=997

3.Akademik Kamp, 08-11 Ekim 2015

Konu:" Büyük Veri ve Madenciligi" içinde Prof. Dr. Atilla Bir, "Öklid'ten Nasrettin Tusi'ye, Tusi'den Uluğ beye" üzerine tebliği sunmuştur.

Hocamız bu kampta 2.kampta ayrıntılı anlattığı sunumunu güncelleyerek yeniden sunmuştur.

5.Akademik Kamp, 12-15 Mayıs 2016

İlkini 2012 yılında gerçekleştirdiğimiz Akademik Kampların beşincisinin konusu, önceki kampların sonuçlarıyla beraber değerlendirilerek "Sistem ve Kontrol" olarak belirlenmiş ve bu konuda ki son gelişmeler ve araştırmalar, uzman bilim insanları tarafından katılımcılara interaktif biçimde aktarılmıştır. Bu kamp Prof. Dr. Yağmur Denizhan ile Prof. Dr. Atilla Bir'in koordinatörlüğünde yürütülmüştür.

Hocamız Prof. Dr. Atilla Bir, "Otomatik Kontrol Sistemlerinin 2500 Yıllık Geçmişi" üzerine konuşmuştur.

Hocamızın konuşmasının videoları için iki linkimiz var;

"Otomasyonun 2500 yıllık geçmişi"

<https://www.youtube.com/watch?v=2duAwu920Do&list=PLQIvUPs36rK8SqrCJ-cx01mOKhdfvO6p&index=3>

<https://www.youtube.com/watch?v=YdgEljzFBOg&list=PLQIvUPs36rK8SqrCJ-cx01mOKhdfvO6p&index=4>

110 slayttan oluşan sunumun pdf biçimi için;

<https://www.dropbox.com/scl/fi/rs6sxtbhe1hwpvytxgsmn/1.-Prof.-Dr.-Atilla-Bir-Otomatik-Kontrol-Sistemlerinin-2500-Y-Il-k-Tarihi.pdf?rlkey=7gkzmmn-l51x5uc7pauwk9utxa&st=3tf38rr9&dl=0>

6.Akademik Kamp, 12-15 Ekim 2017

Konu:" Hesaplamalı Sınır Bilim" içinde Prof. Dr. Atilla Bir, "Mühendislik Tarihi" üzerine konuşmuştur.

07 Ekim 2024 günü kaybettiğimiz hocamızı saygı ile anıyoruz.